

Az EU BIM Munkacsoport állásfoglalása (2025. november)

A BIM szemlélet közbeszerzési folyamatokba történő beépítését támogató szakpolitika támogatásának kezdeményezése az Európai Unióban

Bevezetés

Az épületinformációs modellezés (Building Information Modelling – BIM), valamint általánosabban az információmenedzsment (Information Management – IM), amelyet az ISO 19650 szabvány határoz meg, mára az innováció és a hatékonyság egyik alapkövévé vált az építőiparban. Az eszközök és létesítmények teljes életciklusa során – a tervezéstől és előkészítéstől kezdve a kivitelezésen át az üzemeltetésig és karbantartásig – a BIM jelentős minőségi és pénzügyi előnyöket biztosít, amelyekből származó megtakarítások becslések szerint elérhetik a 10–20%-ot¹.

Az épületinformációs modellezésen alapuló információkezelés emellett fenntarthatósági előnyökkel is jár az építőipar számára, hozzájárulva az ágazat környezeti hatásainak csökkentéséhez. Az építőipar az egyik legnagyobb erőforrás-felhasználó ágazat, ugyanakkor jelentős potenciállal rendelkezik a körforgásos gazdaság elveinek alkalmazására. A BIM szemléletmód segítségével a hulladékmennyiség akár 15%-kal, míg az építési hulladék kezelési költségei akár 57%-kal² is csökkenthetők.

A közzféra megrendelői számára ez jobb ár-érték arányt, nagyobb átláthatóságot és eredményesebb projektmegvalósítást jelent.

Az elmúlt években jelentős átmenetnek lehettünk tanúi a hagyományos folyamatokról az integrált folyamatokra, valamint az analóg rendszerekről a digitális rendszerekre való áttérés terén. Ez az átalakulás alapvetően formálja át azt, ahogyan az infrastruktúra- és magasépítési beruházásokat megtervezik, megvalósítják és teljes életciklusuk során kezelik.

Az építőipar digitális fejlődése teljesen új megközelítést hozott a közbeszerzések tervezésében, kivitelezésében és üzemeltetésében.

Fontos hangsúlyozni, hogy a BIM rövidítés szó szerinti értelmezése nem tükrözi teljes mértékben az információs követelményekkel és adatkezeléssel kapcsolatos módszertanok, folyamatok és támogató technológiák összességét. Ezeket az elemeket világosan meghatározza az UNI EN ISO 19650-1:2019 nemzetközi műszaki szabvány, amely az épületinformációs modellezést az információmenedzsment tágabb keretrendszerébe helyezi.

A szabvány az „épületinformációs modellezés alkalmazásával megvalósuló információmenedzsmentre” utal, hangsúlyozva, hogy a modellezést digitális reprezentációként kell értelmezni, míg az információmenedzsment az eszköz teljes életciklusa során zajló folyamatok átfogó koordinációját és irányítását jelenti.

Ezért fontos tisztázni, hogy a BIM nem csupán eszközöket és technológiákat jelent, hanem egy strukturált módszertani megközelítést is, amely meghatározott célok elérésére irányul. E célok közé tartozik különösen a kockázatok csökkentése és kezelése, a megvalósíthatósági vizsgálatok optimalizálása, valamint a közberuházások hatékonyságának javítása. Mindez az információs követelményeken, valamint a strukturált, félig strukturált és strukturálatlan adatok kezelésén alapuló módszerek és folyamatok alkalmazásával valósul meg.

Annak ellenére, hogy a BIM értékét egyre szélesebb körben ismerik el, az Európai Unió tagállamai között továbbra is jelentős különbségek tapasztalhatók a digitális érettség és a BIM szemlélet közbeszerzési folyamatokban történő alkalmazását szabályozó jogi keretek tekintetében³.

¹ Handbook for the Introduction of BIM by the European Public Sector. EU BIM Task Group. 2017

² Az építőipari ágazat digitalizációja, elemzés, ECSO, DG GROW. 2021

³ EC tanulmány “Support of the digitalisation of the built environment, public procurement and SMEs in construction”, az EU BIM Task Group felmérése az állami szereplők és döntéshozók számára

Ez az eltérés nemcsak a digitális építési módszerek hatékony, határokon átnyúló elterjedését akadályozza, hanem azzal a veszéllyel is jár, hogy tovább mélyíti a gazdasági különbségeket az egységes belső piacon belül.

A jelenlegi kihívások

Napjainkban nincs egységes uniós szintű megközelítés a BIM közbeszerzésekben történő kötelező alkalmazására vonatkozóan.

Egyes tagállamok már elfogadtak olyan nemzeti szabályozást, amely előírja a BIM szemléletmód alkalmazását az állami finanszírozású építési projektek esetében. Egy, az EISMEA megbízásából 2024-ben készült tanulmány szerint az EU 12 országa már bevezetett valamilyen jogszabályi kötelezettséget a BIM szemléletmód közbeszerzési folyamatokban való alkalmazására. A fennmaradó 15 országban vagy intézményi szintű előírások működnek, vagy önkéntes kezdeményezések zajlanak, illetve az előírások kidolgozása előkészítő szakaszban van⁴.

A nemzeti előírások kulcsszerepet játszanak a BIM szemléletmód közbeszerzési folyamatokban való alkalmazásának előmozdításában. Ugyanakkor azok eltérő hatálya, tartalma és végrehajtási módja rámutat arra, hogy összehangolt intézkedésekre van szükség a sokféleségből eredő kockázatok és kihívások kezelésére, különösen a határokon túlnyúló együttműködés és a közbeszerzések harmonizációja terén.

A tagoltság megnehezíti a multinacionális vállalatok működését, gyengíti az átjárhatóságot, és veszélyezteti az digitalizált építőipari folyamatok egységes piacának megvalósítását.

Emellett azok az országok, amelyek a BIM szemléletmód bevezetésének korábbi szakaszában tartanak, fennáll annak a veszélye, hogy tovább növekszik lemaradásuk, és nem részesülnek a BIM által kínált gazdasági és fenntarthatósági előnyökből.

Az EU BIM Munkacsoport álláspontja

Az EU BIM Munkacsoport álláspontja szerint elengedhetetlen a BIM szemléletmód alkalmazása és szabályozása terén fennálló különbségek csökkentése a tagállamok között.

Ennek érdekében egy olyan egységes uniós stratégia kidolgozását javasoljuk, amely elősegíti a BIM harmonizált alkalmazását valamennyi tagállamban a közbeszerzések során.

Azt javasoljuk továbbá, hogy az Európai Bizottság a BIM alkalmazását a tagállamok között az új közbeszerzési jogi keretrendszer részeként harmonizálja.

Ajánlásunk szerint uniós szinten kellene meghatározni a minimális BIM-követelményeket (például: a gyártófüggetlen openBIM alkalmazása kötelező legyen minden olyan új középület- és infrastruktúra-fejlesztési vagy felújítási projekt esetében, amelynek értéke meghaladja a 25 millió eurót).

Ezzel egyidejűleg biztosítani kell a tagállamok számára annak lehetőségét, hogy a közös keretrendszeren belül részletes nemzeti szabályozási és műszaki követelményeket határozhassanak meg.

Várakozásaink szerint egy ilyen közös keretrendszer segítené a nemzeti döntéshozókat a BIM szemléletmód közbeszerzési integrációjára irányuló stratégiák kialakításában, mivel:

- a közszféra megrendelői és az érintett iparági szereplők számára egyértelműséget és kiszámíthatóságot biztosítana;
- elősegítené a határokon átnyúló közbeszerzési eljárásokat és együttműködéseket;
- ösztönözné a digitális és fenntartható átalakulást, valamint az innovációt az építőiparban;
- javítaná a közpénzek felhasználásának hatékonyságát;
- előmozdítaná a fenntarthatóbb, hatékonyabb és átláthatóbb infrastruktúra-fejlesztést Európa-szerte.

⁴ PwC tanulmány az EISMEA megrendelésére: "Analysis of the adoption of BIM across the EU" (June 2024)"

A javasolt keretrendszert támogató intézkedések

A harmonizált szabályozási megközelítés kiegészítéseként az alábbi támogató intézkedéseket is javasoljuk:

- Szabványos BIM-követelmények és iránymutatások kidolgozása és terjesztése
A közös sablonok és önkéntesen alkalmazható műszaki szabványok elősegíthetik a projektek és joghatóságok közötti összehangoltságot.
- Tudásmegosztó platformok és tapasztalatcserére lehetőséget teremtő rendezvények szervezése
Konferenciák, workshopok és esettanulmányok bemutatása révén erősíthető a szakmai kapacitás és a bevált gyakorlatok terjedése.
- A BIM integrálása az önkormányzati építésügyi engedélyezési folyamatokba
A BIM alkalmazása egyszerűsítheti az engedélyezést, növelheti a pontosságot és csökkentheti az adminisztratív terheket.
- A BIM integrálása a közbeszerzési folyamatokba
Az openBIM fájlok (nyílt, nem védett és átjárható formátumok) megkönnyítik az ajánlattevők munkáját, mivel közvetlenül importálhatók a használt szoftverekbe. A közbeszerzési folyamatokban résztvevő szervezetek számára pedig lehetővé válik a projekt- és költségvetési dokumentációk mennyiségi adatainak automatikus összehasonlítása.
- A BIM összehangolása a fenntarthatósági és életciklus-elemzési (LCA) keretrendszerekkel
A BIM szemléletmód elveit be kell építeni azokba az eszközökbe és szabályozásokba, amelyek támogatják a szén-dioxid-kibocsátás csökkentését, a körforgásos gazdaságot és a környezeti teljesítmény értékelését.

Következtetések

A BIM stratégiai alkalmazása a közbeszerzésekben nem pusztán technológiai változást jelent.

A BIM és az információmenedzsment bevezetése lehetővé teszi a különböző forrásokból származó adatok összegyűjtését és elemzését, miközben átfogó célja a közérdek szolgálata, többek között a közberuházások hatékonyságának javításán keresztül.

Emellett támogatja a stratégiai tervezési alternatívák elemzését és kiválasztását a gazdasági, társadalmi és környezeti hatások figyelembevételével, továbbá hozzájárulhat ahhoz, hogy a közbeszerzés és az építésügyi engedélyezés e célok elérésének hatékony stratégiai eszközévé váljon.

Az uniós szintű összehangolt fellépéssel – különösen a szakpolitikai döntéshozók és a közsféra megrendelőinek aktív szerepvállalásával – felszabadítható a BIM teljes potenciálja, támogatható a tagállamok közötti méltányos digitális átmenet, és biztosítható, hogy az állami beruházások a lehető legnagyobb értéket teremtsék az európai polgárok számára.

Az EU BIM Munkacsoport kész együttműködni az Európai Bizottsággal a fenti intézkedések megvalósítása érdekében.

forrás: [Position Paper of the EUBIM Taskgroup on BIM for Public Procurement](#)